

In het café
Michail Boelgakov

В кафэ, sombere vooruitzichten over de toekomst van Rusland, werd gepubliceerd in Kavkazskaja Gazeta, 1920. Nederlandse vertaling van Carel Schouten.

Uit de archieven van
De meester en Margarita

<http://www.masterandmargarita.eu>

Webmaster

Jan Vanhellemont
Klein Begijnhof 6
B-3000 Leuven

+3216583866
+32475260793

Het café lag in een diep in de provincie gelegen stad.

De vloer was bedekt met vuil. Een mist van tabaksrook. Plakkerige vieze tafeltjes.

Enkele militairen, enkele dames en heel veel mensen in burger.

Op het podium spelen een piano, een cello en een viool iets vrolijks.

Ik loop tussen de tafeltjes door en ga zitten.

Een jongedame in een wit schort komt naar mijn tafeltje toe en kijkt me vragend aan.

- Weest u zo goed, en geef me een glas thee en twee gebakjes.

De jongedame verdwijnt, en keert daarna met een blik terug, alsof ze mij een gunst bewijst, en ze zet voor me een glas met een gele vloeistof en een bordje met twee droge gebakjes.

Ik kijk naar het glas.

De vloeistof doet ergens ver weg denken aan thee. Geel, troebel.

Ik probeer het met een lepeltje.

Lekker warm, een beetje zoet, en een beetje goor.

Ik rook een sigaretje en bekijk het publiek.

Aan het naburige tafeltje gaat met veel lawaai een gezelschap zitten: twee mannen in burger en een dame.

De dame is goed gekleed, en ritselt met haar zijde. De burgers maken een allergunstigste indruk:

rijzig, blozend en verzadigd. De ideale... rekruteringsleeftijd. Ze zijn bekoorlijk gekleed.

Op het tafeltje voor hen verschijnt een bordje met gebakjes en drie kopjes koffie "op z'n Warschau".

Ze beginnen te praten.

Fragmentarisch komen de woorden van de burger in lakschoenen, die het dichtst bij mij zit, mij ter ore.

De stem is bezorgd.

Hoorbaar is:

- Rostov... kunt u zich dat voorstellen... Duitsers... Chinezen... paniek... ze hebben helmen op... honderdduizend cavalerieën...

En nog eens:

- Rostov... paniek... Rostov... cavalerie...

- Het is vreselijk - zegt de dame mat. Maar het is te zien dat de honderdduizend tellende cavalerie haar weinig raakte, evenmin als de helmen. Ze rookt fronsend een sigaretje en bekijkt met schitterende ogen het café.

En de lakschoen gaan door met fluisteren.

Mijn fantasie begint te werken.

Wat zou er gebeuren wanneer ik plotseling, als door een wonder, als in een sprookje, macht verkreeg boven al die burgers?

God nog aan toe, dat zou fantastisch zijn!

Direct zou ik in het café opstaan en ik zou op de meneer in lakschoentjes toelopen en zeggen:

- Komt u met mij mee!

- Waar naar toe? - zou de meneer verbaasd vragen.

- Ik heb gehoord dat u zich zorgen maakt om Rostov, ik heb gehoord dat een inval van de Bolsjewieken u zorgen baart.

- Dat strekt u tot eer.

- Komt u met mij mee, ik zal u in staat stellen u in een militaire eenheid in te schrijven. Daar geven ze u meteen een geweer en de volle mogelijkheid op staatskosten door te rijden naar het front, waar u deel kunt nemen in het verzet van de door ons gehate bolsjewieken.

Ik stel me voor wat na die woorden met de meneer in lakschoenen zou gebeuren.

Hij zou in een oogwenk zijn schitterende blos verliezen, en een stuk van het gebak zou in zijn keel blijven steken.

Als hij zich hersteld zou hebben, zou hij beginnen te mompelen.

Uit dat onsamenhangende, maar verhitte gestamel zou allereerst duidelijk worden, dat het uiterlijk wel eens bedrieglijk kan zijn.

Het blijkt dat die bloemrijke, blozende man ziek is...

Hopeloos, onherstelbaar, ongeneselijk doodziek! Hij heeft een hartkwaal, een breuk en de meest verschrikkelijke neurasthenie. Je kunt de omstandigheid dat hij in een koffiehuis zit en gebakjes verorbert, en dat hij niet op het kerkhof ligt, terwijl hij op zijn beurt verorberd wordt, slechts aan een wonder toeschrijven.

En tenslotte heeft hij een doktersverklaring!

- Dat stelt niets voor, - zou ik zuchtend gezegd hebben, - ik heb bij dezelfde dokter een verklaring, en zelfs niet één, maar wel drie. En desalniettemin moet ik, zoals u ziet, een uniformjas dragen (die, om zo te zeggen, helemaal niet warm is) en elke minuut moet ik bereid zijn in een echelon te verkeren, of iets onverwachts van een militair karakter. Naar de duivel met die verklaringen! Daar hebben we nu niets aan. U heeft zojuist uw stand van zaken als hopeloos voorgesteld...

Hier zou de meneer verhit gestameld hebben, en zou gaan bewijzen dat hij zelf al geregistreerd is

en hij daarzo en daarzo in de verdediging werkt.

- Is het de moeite waard om over registratie te praten, - zou ik geantwoord hebben, - er terecht komen is moeilijk, maar je terugtrekken en in dienst voor het front terecht komen is zo gebeurd! Wat het werk in de verdediging betreft, kunt u - hoe zal ik het zeggen - kunt u zich vergissen! Het is aan alle uiterlijke kenmerken, aan uw hele gedrag te zien, dat u alleen voor het vullen van uw eigen zakken werkt met tsaristische en van de Don afkomstige papieren. Dat ten eerste, en ten tweede werkt u aan de vernietiging van het achterland, u flaneert langs koffiehuisen en bioscopen en zaait met uw verhalen onrust en angst, waarmee u alle omstanders besmet. Geeft u zelf toe dat van dat soort werk aan de verdediging niets dan vuiligheid het resultaat kan zijn!
Nee! U bent absoluut niet geschikt voor dat werk. En het enige wat u nog staat te doen, dat is naar het front vertrekken!

Dan zou de meneer zich aan een laatste strohalm vastklampen en verkondigen, dat hij zijn privilege gebruikte (de enige zoon van een overleden moeder, of iets dergelijks), en uiteindelijk dat hij geen geweer in zijn handen kon vasthouden.

God zij dank, - zou ik gezegd hebben, - spreekt u me niet van privileges.

Ik herhaal u, daar kunnen we nu niets mee! Wat betreft het geweer, dat is je reinste onzin! Ik verzeker u dat er niets eenvoudiger is, dan te leren schieten met een geweer. Ik zeg u dit op basis van eigen ervaring. Wat betreft de militaire dienst, tja, wat doe je daar aan. Ik heb ook niet gediend, maar het moet nu eenmaal. Ik verzeker u dat mij de oorlog en de daarmee gepaard gaande onrusten en rampen allerminst aantrekken.

Maar wat doe je eraan! Het gaat mijzelf ook niet zo goed af, maar je went eraan.

Ik hou niet minder, en misschien zelfs meer dan u van een rustig, vredig leven, bioscopen, zachte banken en koffie op z'n Warschau!

Maar helaas, ik kan op dit alles geen invloed uitoefenen!

En u en mij rest niets anders, dan hoe dan ook deel te nemen aan de oorlog, anders zal over ons een rode wolk stromen, en u begrijpt zelf wel, wat er dan zal gebeuren...

Zo zou ik gesproken hebben, maar helaas zou ik de meneer in lakschoenen niet hebben weten te overtuigen. Hij zou gaan mompelen of uiteindelijk begrijpen, dat hij het niet wil... het niet kan... niet wenst te gaan vechten...

- Welaan, dan is er niets aan te doen, - zou ik zuchtend gezegd hebben, - als ik u niet kan overtuigen, dan moet u zich gewoon aan uw lot onderwerpen!

En ik zou mij richten tot de mij omringende snelle uitvoerders van mijn verordeningen (in mijn droom had ik ze natuurlijk voorgesteld als een noodzakelijk element), en dan zou ik zeggen, terwijl ik wijs op de geheel terneergeslagen meneer:

- Begeleid u de meneer naar het oorlogshoofd! Als ik klaar was met de meneer in lakschoenen, zou ik mij tot het volgende wenden...

Maar ach, het zou blijken dat ik me zo had laten meeslepen door de woordenwisseling, dat de fijngevoelige burgers, na alleen het begin ervan te hebben aangehoord, een voor een het café verlaten zouden hebben.

Tot en met de laatste aan toe, iedereen beslist.

Het trio op het podium speelde na de pauze een "Tango" .

Ik keerde terug uit mijn gepeins. Mijn fantasie was uitgeput.

De deur van het café klapte en klapte maar. Er kwam volk binnen. De meneer in lakschoenen tikte met zijn lepeltje en bestelde meer gebakjes. Ik betaalde zevenentwintig roebel, en baande me tussen de bezette tafeltjes naar buiten, de straat op.

Uit: Kavkazskaja gazeta, 5/8 januari 1920